

VERBORGEN

James Scott

Verborgen

Vertaald uit het Engels door
Thijs van Nimwegen

the house of books

De vertaler ontving voor deze vertaling een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Oorspronkelijke titel: *The Kept*

Oorspronkelijk uitgegeven door: HarperCollins, 2014

© James Scott, 2014

© Vertaling uit het Engels: Thijs van Nimwegen, 2014

© Nederlandse uitgave: The House of Books, Amsterdam 2014

© Omslagbeeld: Shutterstock

Omslagontwerp: baqup

Typografie: Perfect Service, Schoonhoven

ISBN 978 90 488 2112 9

ISBN 978 90 488 2113 6 (e-book)

NUR 302

www.thehouseofbooks.com

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

The House of Books is een imprint van Dutch Media Books bv

Voor Taylor

BOEK I

I

Elspeth Howell was een zondares. De gedachte gleed als een schaduw over haar heen wanneer ze haar gezicht waste, of als ze haar spiegelbeeld in een raam zag, of uit een trein stapte nadat ze maanden van huis was geweest. Altijd als ze een kerk zag, of wanneer haar echtgenoot de Schrift aanhaalde of als ze het eenvoudige kruis om haar hals aanraakte bij het pakken van haar bagage, lagen de zonden in haar borstholte, hard en zwaar als stenen. Die vele zonden – woede, begeerte, diefstaligheid – maakten haar lichaam gespannen, en het enige wat de druk kon verlichten was beweging, iets vinden wat haar zondige handen en haar bekoorde geest bezighield, en dus ploeterde ze met haar benen door de sneeuw, die in hopen opgetast tot aan haar middel reikte.

Naarmate de kilometers voorbijtrokken, veranderde de lucht boven Elspeth in een uitspannel van grijze vlekken, en zwaarwichtige wolken lieten hun last vallen. Ze maakte de sjaal om haar gezicht los en de kou drong haar longen binnen. Zodra een zweetdruppel van onder een handschoen of langs een haarkrul was gegleden, veranderde hij in ijs, dat schitterde in het laatste licht.

In haar zak had ze een lijst met de namen en leeftijden van de kinderen, de jaren twee of drie keer doorgestreep, zodat ze niemand vergat bij het kopen van geschenken. Ze had een visontschubber bij zich voor Amos van veertien, een ganzenlokfluitje voor Caleb van twaalf, een jachtmes voor Jesse van tien, een stuk laken van twee el breed voor Mary van vijftien, een paars lint

voor Emma van zes, en een klein flesje reukwater, dat de meisjes samen konden delen. Zorgvuldig ingepakt tegen de elementen, op de bodem van de tas verstopt, zaten de aardbeiensnoepjes, gomballen en kauwgum. Voor haar man had ze twee dozen munitie en een nieuwe schapenschaar meegenomen. Alles bij elkaar hadden deze spullen haar maar een fractie van vier maanden vroedvrouwenloon gekost. Wat over was zat in de punten van haar laarzen.

Achter haar strekte het dal zich uit; de sporen die ze had achtergelaten waren al weer uitgewist. Toen ze halverwege de morgen in Deerstand uit de trein was gestapt viel de sneeuw in lome wolken, maar hoe dichters ze bij huis kwam, hoe dieper de sneeuw werd, en hoe heviger hij neerdaalde. Het was, zo dacht ze, alsof God, net als de Howells zelf, buitenstaanders weg wilde houden. 'Wij zijn een Ark op onszelf, wij wachten tot de wateren stijgen,' zei haar man Jorah graag. In haar oren hoorde ze zijn kalmerende stem, boven het zuchten van de wind en het gefluister van de natte sneeuwvlokken uit, en ze miste hem. Ze verlangde naar zijn zijdezachte haar 's nachts tegen haar wang, naar zijn stille voetstappen als hij 's morgens uit melken ging, en naar zijn geur – van bladeren, van rook, van buitenlucht.

Ze was van plan geweest in oktober naar huis te gaan. De baby was geboren voordat de sneeuw de aarde overdekt had, en iedere dag ging ze langs om te kijken of alles goed ging, om elk van die kleine vingertjes met hun parelachtige nageltjes te voelen. Het kind groeide, oktober maakte plaats voor november en de kalender reikte al naar december. De stad – iedere stad – had altijd wel een vroedvrouw nodig. Zelfs die morgen, toen ze uit het raam keek, warm bij het vuur, kon ze zich er niet toe zetten te vertrekken, en toen het ochtendgloren aanbrak en een heldere, stralende dag onthulde, was ze niet in de trein gestapt.

Ze was nog een eind van huis toen er iets in haar achterhoofd begon te zeuren, iets wat haar naar voren en omver dreigde te

duwen. Ze haastte zich, maar door de haast keek ze niet waar ze liep. Het pad werd smaller en ze liep tussen naakte eiken en hui-verende dennen. De lichtende sneeuw kreeg bij het sterven van de dag de kleur van een verse buil, de gloed was net voldoende om haar de weg te wijzen. Het terrein werd weer vlak en de bossen hielden op. Aan de hobbelige bodem merkte Elspeth dat ze door de maisvelden liep; de dode stengels kraakten onder het ijs en de sneeuw. Ze sjokte langs de beek die hen van water voorzag; het oppervlak was bevroren, maar daaronder sijpelde het. Toen kreeg de angst die aan haar had lopen trekken een gezicht: er was niets. Geen geur van een wintervuur; geen geschreeuw van de jongens die de schapen bij elkaar dreven of de koeien hoedden; geen verwelkomend licht.

Ze klom de laatste hobbel over. Het huis lag genesteld in de boezem van de heuvel. Het kleine plateau leek voor hen geschapen, door God uitgebeiteld om hen veilig te bewaren, als een volmaakt geheim. Ze hield haar adem in, hoopte op een teken van leven, en hoorde niets dan het breken van een tak in de verte. Alles was roerloos. Ze kon geen rook uit de schoorsteen zien komen en ondanks het late uur scheen er geen lamplicht door de ramen. Elspeth begon te rennen. Ze struikelde en haar plunjezak duwde haar omlaag in de sneeuw. Ze klauwde met haar handen, trappelde met haar voeten, duwde zichzelf overeind en snelde naar huis.

Dichterbij merkte ze een holte in de sneeuw op, naast de voordeur. Een beer, dacht ze, een wolf, maar in haar buik welde mis-selijkheid op – het was iets anders. Een glimp van een kleur joeg haar verder. De holte zoog haar naar zich toe en ze was bang dat die haar zou opslokken, zoals ze ooit – vanaf diezelfde heuvel-top – een tornado een dertig meter hoge eik had zien omhul-len; er was niets overgebleven dan een rafelig gat waar de wortels hadden gezeten. Weer een kleurflits, een strookje rood dat uit de duisternis stak als de gevorkte tong van de duivel. De hordeur

sloeg tegen het huis toen Elspeth zichzelf naar voren gooide en op haar knieën viel. Daar, in haar nachtjapon, lag Emma, de jongste, haar blonde krullen onder het bloed. Het rode lint in haar haren wapperde in de wind, bijna los. De sneeuw onder haar was gesmolten en weer bevroren, leek op obsidiaan. Een fijne laag poedersneeuw bedekte haar nachtjapon en gezicht, en Elspeth trok haar handschoenen uit om die eraf te vegen. Ze was doodgeschoten. De kou had de huid om de schone kogelwond in haar voorhoofd doen samentrekken, het bloed maakte daar een dunne, rode ring. Elspeth slaakte een zacht, rauw gejammer, wrong haar handen, durfde toen een paar losse haarlokken van de wond af te trekken, ze achter het oor van het meisje te duwen. Het had kunnen zijn dat Emma enkel sliep, als dat beeld bij Elspeth niet onmiddellijk een bonzende afkeer had opgeroepen. Zonder de sneeuw, met haar haar netjes, leek Emma meer op zichzelf, en dat maakte Elspeths pijn des te feller. Ze wilde roepen, om hulp schreeuwen, maar hun Ark was gekozen vanwege de afgelegen plek; Deerstand was het dichtstbijzijnde stadje, een tocht van zes uur die Elspeth amper bij daglicht had kunnen afleggen. Ze keek naar de schuur, waar Caleb sliep, en zag ook daar geen teken van leven. De kou, die ze met hun wanden en vuren buiten de deur hadden gehouden, had gewonnen; er was geen warmte meer te vinden op de heuvel. Er viel niets meer te doen. Er kon geen hulp worden gehaald.

Achter haar knarste de hordeur, en Elspeth duwde de voordeur open. Het huis, op winteravonden gewoonlijk flink warm gestookt, verlichtte de kou niet. De olielamp stond onaangestoken in het midden van de keukentafel, met de lucifers ernaast. Ze bleef staan, deed haar plunjezak af en schudde de sneeuw van haar kap en schouders. Ze wilde niet zien wat het licht zou onthullen.

In het donker greep ze de kapstok die Jesse had gemaakt. Aan elke haak hingen jassen. Ze waren koud. Ze bukte zich, betastte

de keurige rij schoenen en laarzen onder de vensterbank naast de deur en trof geen plas gesmolten sneeuw eronder aan. Ze knoopte haar eigen jas niet los en liet haar veters vastgestrikt.

Ze streek een lucifer af en hield die tegen de doordrenkte lont van de lamp. Ze wendde zich af van de felle gloed. Ze draaide de vlam lager en wachtte tot haar ogen aan het licht gewend waren. Nog geen meter bij haar vandaan hing Mary uitgestrekt over het fornuis. Elspeth herkende het patroon van de jurk die Mary droeg, een geschenk van een eerdere tocht. Ook zij was neergeschoten, maar van achteren. Het borduurwerk van de jurk – netjes en nauwgezet door het meisje zelf gestikt – hield haar van de vloer, het weefsel zat vastgehaakt in de knoppen voor op de oven. Toen Elspeth achteruitdeinsde, bij het lichaam vandaan, en de lamp lager hield, zag ze Amos op de grond liggen, vier stappen van zijn oudere zus verwijderd. Hij had zeker geholpen met koken. Hij had zijn haar geknipt sinds ze hem voor het laatst gezien had. Toen was het zo lang geweest als bij een meisje, bijna tot op zijn schouders, en hij had een tic ontwikkeld om het uit zijn gezicht te houden, een plotse schok met zijn nek. Elspeth hurkte neer om dat borstelige haar aan te raken en vroeg zich af of de tic was gebleven nadat het haar was verdwenen, net zoals haar vader's ochtends bij het opstaan soms uit bed was gevallen, omdat hij vergat dat de molenstenen hem zijn been hadden gekost. Ze dacht dat Amos' ogen waren gestolen, of eruit waren geschoten, maar toen het lamplicht over zijn gezicht viel, zag ze dat twee grote messing knopen, van het soort dat op overalls zit, zijn lege blik afschermden. Ze liet zich terug op haar handen vallen. Ze kroop achteruit als een insect, weg van de lichamen, tot ze bij de muur kwam. Ze wist niet of het kloppen van haar hart tot een normaal tempo was gedaald of dat het helemaal was opgehouden. Ooit waren ze baby's geweest, ingebakerd, wiegend in haar armen. Hun kruintjes hadden zo zoet geroken. Wat had ze hen vaak vastgehouden. Wat had ze hen gekoesterd en gekust.

In de stilte hoorde ze een laag gefluit, en ze verstijfde. Het fluiten ging door. Toen voelde ze het, op haar ontblote hand, het was het buiten dat naar binnen drong door de kogelgaten overal in de wanden. Nadrukkelijk aanwezig, tien, twintig, talloze grote kogelgaten, en nog tientallen, misschien honderden andere, van hagelkorrels uit een jachtgeweer. De kamer schrompelde ineen en ze boog zich voorover en klemde haar handen om haar knieën. Toen ze weer tot zichzelf was gekomen, ging ze naar de woonkamer, een rechthoekige ruimte die over de hele lengte van het gebouw liep, en vond Jesse, liggend op zijn buik voor de slaapkamerdeur van zijn ouders, beide armen boven zijn hoofd gestrekt, alsof hij was neergeschoten terwijl hij in het water dook. Elspeth moest om hem heen stappen, er bleef wat sneeuw van haar schoen liggen in de kromming tussen zijn arm en zijn romp.

Ze opende de deur, maar deed haar ogen dicht voor de lamp haar vrees bewaarheid maakte. Ze ademde in. De slaapkamer rook zoals ze het zich herinnerde, naar Jorah die sliep, de lucht vol van zijn adem. Ze opende haar oogleden, die zwaar aanvoelden. Toen ze haar man zag, kreunde ze en duwde haar vuisten tegen haar slapen alsof ze haar gedachten met pure kracht bij elkaar kon houden. Jorah lag op bed, zijn gezicht bevroren in een woedende grimas, zijn wenkbrauwen verkrampt en zijn tanden op elkaar geklemd. Op zijn naakte romp zijn wonden. Eén bemodderde voet hing tot op de vloer. Ze stond zichzelf toe te denken aan zijn stille voetstappen wanneer hij haar 's ochtends niet wakker wilde maken. De wind drong zich op, deed haar mijmering vervlieden, schuurde met een spookachtig geluid door de slaapkamer. Het bed was zwart besmeurd. Ze schopte tegen de tientallen hagel- en geweerpatronen waar de vloer mee bezaaid was en ze rinkelden tegen elkaar aan. Ze kon zich er niet toe brengen de grijze huid van haar man aan te raken. Als ze van haar tochten terugkeerde sliep Jorah meestal nog op dezelfde

lakens die bij haar vertrek op het bed hadden gelegen. Als ze een vers stel op de commode legde, dan verstofte dat enkel terwijl ze weg was. Weken later, wanneer ze terugkeerde, stonden de lakens waar Jorah tevreden op had gelegen stijf van het vuil: uit de schuur, van de velden, van zijn eigen zweet. De veren piepten toen ze op het bed knielde om het linnengoed onder hem vandaan te trekken. Jorahs gewrichten waren verstijfd; ze tilde zijn benen op het matras en deed haar best om ze recht te leggen, maar zijn huid raakte ze nog steeds niet aan. Ze haalde het dik geworden beddengoed af zoals ze het geleerd had bij bedlegerige zwangere vrouwen; wanneer dat nodig was rolde ze hem voorzichtig op zijn zij. Toen ze alles los had gekregen, duwde ze de bundel linnen tegen haar gezicht en ademde de geur van haar man in. Het bloed vond ze niet erg; het was tenslotte van hem. Daar, op de commode, lagen de schone lakens die ze voor hem had achtergelaten. Ze sloeg ze open, het enige geluid in een huis waar het normaal zo luidruchtig was dat Elspeth zich soms in de velden terugtrok, om te denken of te bidden of te tobben over de steeds luidere roep van de bekoring in haar lichaam. De nieuwe lakens blonken op als sneeuw, weerkaatsten het lamplicht. Ze spande ze strak onder Jorah, trok zo voorzichtig als maar kon, want elke keer als zijn lichaam met de lakens mee bewoog, was het niet meer dan dat – een lichaam. Geen mens, niet haar man. Toen ze klaar was, tilde ze Jorahs hoofd op, verving de kussensloop, schudde het dons op, deed zijn hoofd nog een keer omhoog – ze voelde zijn nek, eens zacht en warm, nu koud en hard. Ze schudde met haar hand, alsof ze dat gevoel als waterdruppels van haar vingers kon slaan. Nooit had hij zo klein geleden, haar beschermer. Voor haar had het geleden of hij boven alles en iedereen oprees, of hij hen bedekte met alle mogelijke bescherming en comfort.

Ze deed de lamp uit en ging naast hem liggen, en de wind stak op en raasde door het huis. Buiten werden de wolken naar

het zuiden gedreven, en de maan kwam op en wierp een zilveren licht over de vloerplanken, over de laarzen die Jorah elke avond naast het bed zette, en over de lege hagelatronen.

Weer dacht Elspeth aan Caleb. Eerst zag ze hem klein, in een geel dekenkje gewikkeld voor zich, zijn huid die er felrood tegen afstak, zijn tandeloze, huilende mondje. Maar er waren twaalf jaren verstreken – hij kon lopen en praten, hij had haar met de kleur van vruchtbare aarde, dat tot over zijn wenkbrauwen viel, en vorige herfst had hij zijn laatste melktand verloren. Hij was een eenzellige jongen, en het grootste deel van zijn tijd bracht hij in de schuur door, waar hij bij de beesten sliep, met ze praatte als hij zich eenzaam voelde. Op een morgen in de lente ging ze kijken waar hij met de melk bleef en vond hem leunend op het hek om het beestenveldje heen, met zijn kin op zijn gevouwen handen. Hij zei tegen de schapen dat de koeien niet meewerkten. Toen Elspeth er tegen haar man over begon, zei hij dat hij het ook gezien had, dat die jongen meer met de dieren praatte dan met zijn eigen gezinsleden. Jorah sloeg een speciale toon aan als hij tegen Caleb praatte, een gevoelig timbre, alsof de jongen snel bang kon worden, als een schichtig paard.

Calebs lichaam lag niet in het huis. Ze had niet goed na kunnen denken – haar hoofd klopte en bonsde op het ritme van haar hartslag – maar de vertrouwde drang om te bewegen, om iets te doen, maakte haar wat helderder en ze snelde weg om hem te vinden, gleed uit over de patronen, hield zich overeind aan de deurpost. In het maanlicht waren de lichamen van haar kinderen alleen maar schaduwen. Op de tast liep ze door de huiskamer en de keuken en terug de kou in. Door het vallende sneeuwdek heen riep ze Calebs naam, tegen het huilen van de wind in, die haar gezicht deed branden. De schuur hurkte in het donker, overdekt met schaduwen van dennen. Ze wist niet zeker of ze de weg ernaartoe kon vinden zonder de gloed van een bedrijvig

huis, laat staan de weg terug. De maan was in de storm verloren gegaan. Ze liep zo ver als ze durfde te gaan, de ene voet voor de andere, tot ten slotte haar benen het begaven en ze uitgleed en opnieuw zijn naam riep. Als Caleb het overleefd had, dan zou de schuur verlicht zijn, dacht ze; de lichamen zouden er zo niet bij liggen.

Ze ging weer naar binnen en sloot de deur achter zich, hing haar jas tegen haar gewoonte in bij die van de anderen, en hield op met luisteren, alsof het huis zelf haar zou vertellen wat er gebeurd was. De meerdere wapens die gebruikt waren, het grote aantal verschillende patronen, en het feit dat Jorah niet eens van zijn bed was opgestaan, dat alles wees erop dat meer dan één moordenaar hun huis was binnengedrongen. Een hele horde, zo stelde ze zich voor, als spinnen kropen ze over het huis. Niemand was haar gevolgd op haar lange tocht uit Deerstand; ze zou ze hebben gezien, gehoord, achter zich hebben gevoeld. Je moest wel erg verdwalen om toevallig bij de boerderij van de Howells uit te komen; voor de landbouw lag die op wat velen als de verkeerde helling van de heuvel zouden beschouwen, in de uitgestrektheid van noordelijk New York, zo leeg en onmetelijk groot dat het huis moeilijk te vinden was, zelfs voor wie ernaar zocht. Niemand woonde dichtbij genoeg om hen te kennen, zoals ze het gewild hadden, zoals noodzakelijk was geweest. Elspeth had natuurlijk haar vijanden, en duivelse banden vervlochten haar zonden met degenen die ze onrecht had aangedaan.

Ze voelde zich misselijk, brak het ijslaagje dat het drinkwaterbekken bedekte en dronk wat water uit de pollepel. In de huiskamer stonden drie houtblokken op een rij tegen de muur, naast de grote houtkachel, en ze opende de klep en zag dat Jorah het vuur voor de ochtend had voorbereid. Misschien was hij daarom in de slaapkamer geweest – tussen de vroege klusjes en het eerste, blozende ochtendlicht kwam Jorah vaak terug om een dutje te doen, en als zijn gewicht het bed naast haar vervormde, deed zij

alsof ze sliep en doezelde zelf ook weer in, luisterend naar het geluid van zijn ademhaling.

Ze haalde de lucifers, waarbij ze opnieuw over het lichaam van Jesse heen stapte. Nu de schok was weggetrokken greep het haar meer aan haar kinderen zo te zien, uitgestrekt in de keuken, en haar hele lichaam begon te beven. Daar stond ze, trillend, zwetend, twijfelend wat ze als eerste moest doen. Met gevoelloze vingers probeerde ze Mary's jurk uit de knoppen te ontwarren, ze hield op en blies in haar handen, om ze warm te maken. Door haar inspanningen schudde Mary heen en weer als een pop, maar het had geen zin. Elspeth zou haar morgen los moeten snijden. Wat zou Mary daarom gehuild hebben, na al die uren op het erf met haar jurk in haar armen geklemd, om hem uit het stof te houden. Zelfs de kippen leken haar zorgen te begrijpen, pikten niet naar haar tenen en fladderden niet bij haar voeten, zoals ze dat bij de andere Howells deden. Maar het moest allemaal wachten tot morgen, tot het licht was. Ze zou de lichamen in de schuur leggen, bij hun broer Caleb. Zodra het huis warm werd zou de stank te erg worden. Van begraven kon geen sprake zijn in deze tijd van het jaar. Zelfs Jorah zou niet diep genoeg kunnen graven om de lichamen veilig te stellen.

Terwijl ze Mary's jurk rechte trok hoorde ze gekrabbel in het voorraadhok en Elspeth was opgelucht dat ze gezelschap had, al was het maar een muis. Bijna was haar stem opgeklonken om de jongens te roepen, die er dol op waren om muizen te vangen en ze in huisjes van schroothout te houden. Behoedzaam liep ze naar de deur, bang om het dier te verschrikken. De vloer kraakte. Een heldere flits en ze werd de lucht in gesmeten. Ze kwam neer op de keukentafel, neusgaten en keel vol brandlucht, lichaam verscheurd. Het voelde of ze uit elkaar was gevallen.

Het voorraadhok rook naar buskruit. De bijtende rook wervelde rond en verdween toen, werd het gat in de muur in gezogen, dat

Caleb Howell gemaakt had met zijn elleboog en een klap van zijn geweer – zijn meest geliefde bezit –, een Ithaca-hagelgeweer, kaliber twaalf. De vijfenzeventig centimeter lange loop was bijna zo lang als het voorraadhok diep was, er was geen ruimte voor een terugslag. Op de dekenmassa tussen zijn benen lagen nog zes papieren hagelpatronen. Hij haalde de lege, nog rokende hulzen eruit en laadde moeizaam twee nieuwe, drukte daarna zijn gezicht tegen de deur van het voorraadhok en keek door het gat dat hij erin geschoten had. Het was warm tegen zijn wang. Hij had gekreun gehoord toen de hagelkorrels hun doel raakten, en het geschraap van de tafelpoten toen die door het lichaam van de moordenaar over de keukenvloer werden geduwd.

Door de smeulende opening in het hout zag hij een hand op de rand van de tafel liggen. Bloed druppelde gestaag van de wijs- en middelvinger. Het regelmatige getik hielp hem de tijd bij te houden. Hij telde tot twintig, toen nog eens tot twintig. Verder kon Caleb niet tellen.

Maar even daarvoor was het prettig geweest in zijn delirium andere geluiden te horen dan die uit zijn doodsangst voortkwamen, of het kreunen van de wind door de kogelgaten, het krasen van de iep tegen het dak.

Hij sliep toen de mannen waren gekomen. Bij het eerste schot was hij naar boven gerend, tot vlak bij de deur van de hooizolder. De zon dreigde op te komen. Zijn zus, die hem voor het ontbijt was komen halen, zoals op de meeste ochtenden, lag in de sneeuw. Toen de mannen de deuropening in stapten, de drempel over, kon Caleb maar een paar details onderscheiden: de lange baard van de eerste, de slungelige, onvaste benen van de tweede – als van een pasgeboren kalf – en de manier waarop de derde zich bewoog, als water. Ze droegen elk een geweer. Ze hadden elk een rode das om: bij de bebaarde man hing die los om zijn schouders, de slungelige had hem om zijn nek gewikkeld en de derde had er zijn lange haren mee vastgeknoopt. Caleb hoorde

een tweede schot en dook in de duisternis van de vliering. Het geknal van de schoten ging door en hij dwong zichzelf om zijn oog tegen een knoest in het ruwe hout te duwen. Ze kwamen het huis uit, alle drie, en de slungelige keek naar de schuur. Calebs broek werd nat en hij kroop achteruit, groef zich kronkelend in het hooi in, bedekte zichzelf, klemde zich met zijn handen aan het stro vast.

Later – misschien na een paar minuten, misschien na uren – dacht hij dat hij stemmen hoorde, en toen niets.

Toen hij ten slotte opstond en het hooi van zijn kleren plukte, was het huis donker. Het lichaam van Emma was enkel een kleine schaduw. Hij klom omlaag van de vliering en haalde zijn geweer uit het rek achter in de schuur. Met de Ithaca in zijn hand rende hij over het erf, zijn hoofd schoot heen en weer, hij wist zeker dat hij achter iedere boom rode dassen zag. Hij hield stil en streek voorzichtig de sneeuw uit Emma's gezicht. Eenmaal binnen liep hij zo snel hij kon door alle kamers, rende langs de gruwelen zodat hij ze niet helemaal in zich op kon nemen, duwde de slaapkamerdeur van zijn ouders open, de scherpe geur van buskruit, het geweer van zijn vader onaangeraakt in de hoek. Op zijn weg terug door het huis, op zoek naar het geringste teken van leven – een kreun, een stuip –, was de stilte onvoorstelbaar. Het was zo onwerkelijk dat hij zijn hand op zijn mond duwde tot zijn kaak zeer deed, want hij was bang dat hij ging lachen, het dansen in zijn keel en buik neigde daar al naar. Toen dat overging, klemde hij zijn pols vast en sloeg zijn armen stevig om zich heen. Hij kon de lichamen niet achterlaten, wilde niet zo alleen zijn, en verstopte zich in het voorraadhok, waar hij zich veilig voelde, geborgen. Zijn gesnik werd begeleid door het huilen van de wind, terwijl hij wachtte tot de drie mannen terug zouden keren. In het diepst van de nacht kwam hij tevoorschijn om zich uit te rekken, te kijken of er indringers waren, en de sneeuw, die altijd maar door leek te vallen, van Emma's gezicht en lichaam te